

Terwijl twee op de drie IJslanders in Reykjavik wonen, is het schiereiland Langanes in het uiterste noordoosten bijna verlaten.

Boeren ondernemen hier allerlei activiteiten om het hoofd boven water te houden.

Ver we

Overal op het schiereiland Langanes staan huizen en boerderijen

FOTO: DOLF KESSLER

Mirjam in haar kas met dochtertje.

g van Reykjavik

FOTO: DOLF KESSLER

leeg. De bewoners zijn vertrokken naar Reykjavik.

Nauwelijks hebben wij de met drijfhout bezaaide kust van Langanes in zicht, of een hectisch schouwspel trekt onze aandacht: van alle kanten wordt een giervalk bestookt door woedende sterntjes en scholkesters. Hoe hij zich ook wendt of keert, hij weet zich lange tijd niet van zijn aanvallers te bevrijden. De broedende vogels zijn er goed van doordrongen dat ze de valk, net als de raaf en de grote jager, uit de buurt van hun nesten moeten houden.

Langanes behoort tot de meest afgelegen gebieden van IJsland. Op de kaart steekt dit 50 kilometer lange schiereiland als een eendenkop de zee in. De kust van steile kliffen en de dichte mistbanken die daar omheen hangen, zijn van oudsher berucht bij zeelui. Niet voor niets stuit de wandelaar hier en daar op herdenkingstekens voor verdronken vissers. Zelfs de boeren hebben Langanes de rug toegekeerd; vervallen boerderijen zijn even karakteristiek voor het schiereiland als vogelrotsen en toendrabloemen.

Op het erf van Ytra Lón ('het buitenste meer') worden wij verwelkomd door Mirjam Blekkenhorst – lang, slank, heldere blik achter brillenglazen – met wie ik zowel Nederlands als Fries kan spreken. Haar levensverhaal is me goed bekend. Zij groeide op in de Friese Wouden. Na een trektocht door Lapland kon zij niet meer in Nederland aarden. In feite was zij het slachtoffer geworden van een acute aanval van het 'noordelijk gevoel', het onstilbare verlangen naar ruimte en verlatenheid. Een langdurig bezoek aan IJsland overtuigde haar ervan dat zij haar bestemming had gevonden.

Eerst woonde ze op een boerderij in het binnenland, niet ver van de machtige Dettifoss, waar het water van een gletsjerrivier 40 meter omlaag stort. In het naburige dorp Þórshöfn hoorde ik van de baas van een koffiehuis dat de boer zijn enige koe eens naar de waterval had gereden om haar van het spektakel te laten genieten. 'Dat heeft nog nooit iemand op IJsland gedaan', grijns-

Veel boeren starten een Bed&Breakfast voor rustzoekers

de hij. Diezelfde boer, Sverrir, en zijn vrouw Mirjam schrokken er niet voor terug deze eenzame plek voor een nog eenzamer oord te verruilen.

Een vleugel aan hun huis in Langanes is als gastenverblijf ingericht. Ytra Lón maakt deel uit van de IJslandse Jeugdherbergcentrale, of beter: Farfuglaheimili, die 'trekvoegels' onderdak biedt. Onlangs zijn er twee rijen containers op het erf geplaatst, afkomstig van een stuwmeerproject in Oost-IJsland, die personeel en directie tot slaappleaats en vergaderruimte dienden. Het ligt in de bedoeling kunstenaars die zich buiten de twee maanden hoogseizoen een tijdje uit het stadsgewoel willen terugtrekken, voor een schappelijke prijs een kamer en een atelier ter beschikking te stellen.

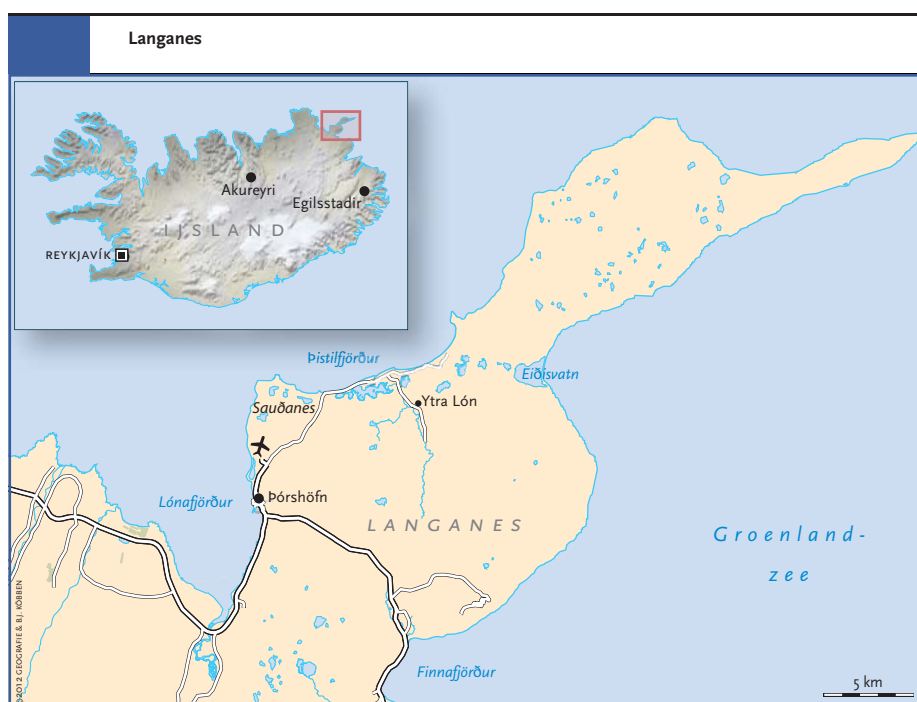
Het is nu eenmaal niet zo eenvoudig om op het IJslandse platteland het hoofd boven water te houden. Vandaar dat een boer van

vele markten thuis moet zijn: hij houdt schapen en paarden, en is ook als jager en verzamelaar actief. Hij verzamelt bijvoorbeeld het dons van eidereenden; menige boer slooft zich uit om (met hooi) aantrekkelijke nestplaatsen voor de eidereend te maken, om zo veel mogelijk van het kostbare dons op zijn terrein te vergaren. Het aangespoelde hout, dat uit de monding van Siberische rivieren komt aangedreven, wordt tot planken ver-

zaagd. Veel boeren gaan er in deze tijd, nu toerisme voor IJsland een steeds belangrijker bron van inkomsten is geworden, toe over een deel van hun huis als Bed&Breakfast aan te bieden.

Waterhoofd

Samen met Sverrir en vier kinderen zetten wij ons 's avonds aan tafel waar Mirjam gekookte aardappelen en een pan vol moten forel (uit de eigen rivier), inclusief huid en graten, opdient. Dit keer dus geen 'IJslandse snert' van gele erwten en gezouten lamsvlees, en gelukkig ook geen schaapskoppen of de gevreesde blokjes bedorven haai, die elke buitenlander de stuipen op het lijf jagen. Van Sverrir horen we dat IJsland dankzij de vis, de energie en de landbouw een rijk land is, maar dat de politici en bankiers het land naar de afgrond hebben geleid. De economie krabbelt nu weer wat op, maar dat wil niet zeggen dat men in Reykjavik, waar iedereen net als vroeger weer op de pof leeft, veel geleerd heeft. Het gaat nog steeds om het eigen huis, het tweede huisje bij de zalmrivier, de dure auto's, waaronder de onvermijdelijke terreinwagen, alle elektronica waarop de IJslanders zo verzot zijn, de zomervakantie naar de Spaanse kust en de wintervakantie naar de Canarische eilanden. Nog steeds geven mensen meer uit dan er verdiend wordt, hoewel man en vrouw beiden werken, menigeen een dubbele baan heeft en ook de kinderen in de maandenlange zomervakantie een baantje hebben. Volgens Sverrir bestaat er een grote kloof tussen de hoofd-

De boerderij van Sverrir en Mirjam, zowel links als rechts, in het landschap van Langanes.

Aangespoeld hout wordt tot planken verzaagd en dat levert de boeren in Langanes een aanvulling op het inkomen.

FOTO: DOLORE KESSLER

FOTO: DOLORE KESSLER

stad en Zuidwest-IJsland en de rest van het land.

Het zal iedereen die vaker op IJsland komt, opvallen dat Reykjavik een groeistad is die zich in rap tempo over de omringende heuvels en rivierdalen blijft uitbreiden. Hoewel er nu ook flats oprijzen, wonen de stedelingen toch het liefst in een eigen huis met tuin. Een groot deel van de inwoners is uit andere delen van het land afkomstig. Ze hebben hun dorpjes in de fjorden en de eenzame boerderijen aan de kust de rug toegedraaid om in de hoofdstad aan een nieuwe toekomst te beginnen.

Vanwege die aanhoudende trek van het platteland naar de stad lijkt IJsland op een derde-wereldland. Het is een land met een waterhoofd. Van de ruim 300.000 IJslanders woont nog slechts een derde buiten Reykjavik.

Afgelegen

Sverrir, die naar eigen zeggen 16 uur per dag werkt, beklagt zich erover dat hij van de bank geen geld kan lenen om nieuwe machinerie te kopen. De geldschieters hebben geen vertrouwen in een agrarisch bedrijf op zo'n afgelegen plek, en evenmin in het bos dat hij in

dit kale land hoopt aan te leggen. Hij lijkt een beetje op de schapenboer Bjart uit de roman *Onafhankelijke mensen* van de schrijver Halldór Laxness, ook een keiharde, onverzettelijke werker die zich ver van de bewoonde wereld heeft teruggetrokken.

De volgende morgen stuurt Mirjam haar Land Rover over de lange oprijlaan naar de wilde kust. Onderweg wijst ze naar een meer dat op haar terrein ligt en waarop een paar wilde zwanen drijven. 'Die twee groene eilandjes zijn mij heel dierbaar. Ze doen me aan Friesland denken. In de zomer verzamelen we er eiderdons.' Zelfs vanaf het strand kunnen we de vogelverschrikkers zien die de meeuwen op afstand moeten houden. Rijdend langs de noordkant van het schiereiland zien we vanaf het drassige land opgeschrikte ganzen het luchtruim kiezen. Op het strand liggen kale boomstammen als in een spelletje mikado lukraak over elkaar heen. We komen langs een heuvel met een opvallende rechte kam die de Trollenberg wordt genoemd, en langs een houten kraal waarin in het najaar de schapen worden verzameld. 'Toen ik hier voor het eerst kwam,' zegt Mirjam, 'vond ik het helemaal niks – al die stenen en dat mos en het was nog mistig ook.' Pas later kreeg ze oog voor de nuance. Toen zag ze de rijkdom aan vogels en planten. Opnieuw houden we halt bij een plek waar ze graag komt: een kolonie jan-van-genten die op een rotsplateau dicht bij de steile kust nestelt. Duiken deze vogels naar vis, dan schieten ze als torpedo's de zee in. Grote, donkergekleurde jongen zijn in de harde wind bezig met vlieg oefeningen. Het lepelblad, dat vroeger onze zeevaarders van scheurbuik genas, en dat hier de kust overwoekert, is nu uitgebloeid. In de verte baadt op de punt van Langanes het witte vuurtorentje opeens in een baan van licht die uit een spleet tussen de wolken valt. •

Praktische informatie

Er zijn door de week bus- en vliegtuigverbindingen tussen Akureyri en Þórshöfn. Van het vliegveld in Egilsstadir rijd je in ongeveer drie uur met de auto naar Ytra Lón. Nederlandse boerin op Langanes: Mirjam Blekkenhorst, Ytra Lón, 681 Thorshöfn, Island; www.visitlanganes.com/.

Gerrit Jan Zwier is de auteur van *De knoop van IJsland* (in het IJslands vertaald als *Rádgátan*, 'Het raadsel'), *Land van grote eenzaamheid* (uitverkocht) en het onlangs verschenen *Altijd Noorwegen*.